

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

НЕДЕЉА, 31. ДЕЦЕМБАР 2017, ГОДИНА 19, БР. 16

ЦОН ФРОТИНГЕМ и ДАРИНКА ГРУЈИЋ

На данашњи празник - Очево, сећамо се и Цона Фротингема, Американца који је неизмерно задужио српски народ, збрињавао и школовао српску ратну сирочад. Био је правник по образовању, мајор и индустријалац, волео је музику и преко балканске музике упознао словенске народе. Када је сазнао за страдања Србије у Великом рату, одмах је кренуо да помогне, са својом сестром и ујацима. Читава његова изузетна добротворна мисија у Србији нераскидиво је повезана са још једном данас заборављеном мајком-хришћанком, Даринком Грујић. Цон Фротингем је био кум Михајла Пупина, са којим га је везивало доживотно, пријатељство и непрекинута сарадња у добротворном раду и помоћи Србији. Од Пупина и удружења *Српска жена* је Фротингем сазнао где је све и каква врста помоћи потребна Србији. Председница Удружења је била Даринка Грујић, која је 1914. приредила у Америци добротворну забаву, ради прикупљања новца за ратом захваћену Србију. Фротингем је, исте вечери, издвојио 10.000 долара, што је тада био огроман износ.

МАЈКЕ-ХРИШЋАНКЕ: ДАРИНКА ГРУЈИЋ

Била је Американка српског порекла, храбра, пожртвована жена, плани борац и добротвор. Цон Фротингем је уложио нових 200.000 долара, обезбедивши читаву болницу - тим лекара и болничарки, комплетан санитарски материјал, лекове, хируршке инструменте, опрему за 200 кревета и 25.000 комада веша. Даринка Грујић је са овом болницом кренула за Србију, али се убрзо сударила са вечитим српским злом - бирократијом. Морала је да подмити српске службенике у Солуну да би болница стигла до Србије. У Солуну ју је дочекао и чувени др Војислав Суботић, потпредседник Српског друштва Црвеног крста. На његов предлог, болница је подељена на два дела: један је упућен у Скопље, у болницу коју је водила леди Пеџет (писали смо о њој у броју 7 за 18. годину издавања), а други у Ђевђелију. Даринка је, после боравка у Скопљу, дошла у Србију - у америчкој униформи и са шајкачом на глави. На све стране су били стравични призори: трагови стрељања, вешања, масовних убистава жена и деце, спаљена и разорена села, епидемија тифуса, болесна, унесрећена и изгладнела деца, поред мртвих родитеља, по путевима... Схватила је да је најмлађима помоћ била најпотребнија и одмах поднела извештај о томе Фротингему. Он одмах приступа припремама за помоћ и збрињавање

српске деце, заједно са Пупином, својим сродницима и пријатељима. Нова помоћ Србији стиже 1915, а Даринка Грујић даје Фротингему поредлог да оснује Дом за ратну сирочад, што он одмах прихвата и укључује у мисију и друге америчке индустријалце. Те године, Даринка постаје управница *Дома ратне сирочади Цона Фротингема* у Солуну. У Младеновцу и Нишу, током великог збега народа, Даринка скупља српску децу, махом сирочад, пребацује их у Скопље (успут су преживели и напад Бугара), Битољ, Ђевђелију, а затим у Солун. Бесна на бездушне чиновнике, незаинтересоване за помоћ деци, проваљује у стан српског конзула и ту смешта децу (конзул јој касније на томе честита). Разапиње шаторе по Солуну и, даноноћно, без сна, збрињава децу, ножевима јој скидају ципеле са отеких ногу, а српски војници јој из љубави говоре: "Ти, па Бог!" Када Немци почињу да бомбардују град, прелази са децом у Пиреј, атинска лука их дочекује на величанствен начин, а генерал Сарај даје своје војнике да преселе Дом. Њени извештаји Фротингему излазе и у америчкој штампи. Фротингем у Америци организује базар, на коме су све земље које су ратовале са Централним силама представиле своје рукотворине, ради прикупљања помоћи српској деци. Мама Грујић (како су деца прозвала Даринку), пакује седморо Српчића и бродом их одводи у Њујорк на овај базар, у народним ношњама, где их Америка дочекује у сузама. Задивљен њеним прегнућима и херојством, да би скрајнуо своје име, Цон Фротингем мења назив дома у: *Српско-американски децији дом*. Преко Даринке, шаље товар хране и седам вагона одеће и обуће.

Због окупације Грчке, мама Грујић пребацује децу у Француску. По доласку у Тулон, читава лука је у сузама дочекала *децу-мученике*, како их је звала француска штампа. У Ници их смешта у хотел *Алхамбра* и организује им школу, где су учили и француски и енглески језик, а за млађу децу је отворен вртић. Отворена је и капела за децу, по благослову митрополита српског Димитрија, у коме су деца редовно учествовала у службама Божијим, а основан је и Црквени одбор. Организовала је деци прославе Савиндана, а на Врбицу, у литији им се придруживао цео град. Под Даринкином управом, *Српско-американски дом* наставља свој рад у Ници, са новим задатком: да се сва деца оспособе за живот. У Енглеску је на школовање упућено 28 дечака и 5 девојчица. О деци је бринуо чак и амерички председник Вудро Вилсон, коме се Даринка обратила писмом, када је Америка ушла у рат, 1917.

ФРОТИНГЕМОВЕ БОРБЕ

Цон Фротингем финансира све подухвате маме Грујић и редовно обилази штићенике, активно и сам учествујући у раду. Највеће тешкоће је имао са српском бирократијом, до тога да, у Француској, чак није могао да добије ни визу за Солун, док им мама Грујић није запретила Николом Пашићем, рекавши: "И над бабом има бабо!" У другом случају, морао је чак и да се упише као отац 230 деце да би га пустили. По пробоју Солунског фронта, кретао се заједно са српском војском, организовао прихват рањеника и лично им помагао. Војвода Живојин Мишић га је неизмерно ценио и, због његових заслуга према

српском народу, одликовао га Орденом Карађорђеве звезде са мачевима. Фротингем је отворио и Дом за ратну сирочад у Врању, побринувши се да свако дете заврши школу и неки од заната, за самосталан живот. Финансирао је обнову Фонда за обнову занатских радњи у Скопљу, обезбедивши 200.000 долара, да би штићеници Дома и српске занатлије имале посао. За радничке школе Женског друштва набавио је нових 80 шиваћих машина. Дом за сирочад у Врању је радио 13 година и збринуо преко 600 штићеника. *Српско-америкаански дом* за ратну сирочад је привремено радио и на Кошутњаку, а затим у Сремској Каменици, где је Фротингем финансирао реновирање напуштеног дворца грофа Карачоњија, заједно са својим ујацима. Овде је смештено 185 деце, а Фротингем наставља да шаље месечне прилоге за рад овог Дома. Даринка Грујић ступа у преписку са Београдском општином ради подизања новог, највећег Дома у Београду, на Топчидеру. Фротингем, она и сарадници су до тада већ збринили преко 1.500 деце.

ИСПРАЋАЈ

Када је Фротингем напуштао Србију, лично је дошао да се са њим опрости краљ Александар Карађорђевић и одликовао га Орденом Белог орла и чином почасног пуковника. Фротингем никада није престао да се дописује са децом чије је животе спасио, обезбеђујући им школовање и све што им је било потребно за живот. Укупно је у Србији подигао четири Дома за ратну сирочад и њихово школовање. Његова мисија је трајала око 25 година, а, заједно са Даринком Грујић, спасио је, школовао и животом обезбедио неколико хиљада деце. И, још више од тога: Србија је, захваљујући њему, добила велики број инжењера, професора, лекара и школоване елите. У литератури се помиње и да је одликован Орденом југословенске круне и Крстом милосрђа. Године 1929, купио је дворац, помоћне зграде и 18 јутара парка и основао *Задужбину Цона Фротингема*, у склопу којег је постојао *Дом српско-америчког пријатељства*. Године 1933, завршено је школовање и последњег питомца његовог Дома, а Дом прелази у Београд, у Крунску улицу, као дечије обданиште *Чарлс Дикенс*, који је основала мама Грујић у Грчкој, а у Београду га водила Едит Јанковић. Један од највећих добротвора српског народа, Цон Фротингем, упокојио се 20. новембра 1935. године и сахрањен у Бијарицу, у Француској. Даринка Грујић Радовић је, исте године, организовала посету питомаца Дома његовом гробу, а 1937. обезбедила све да му се подигне споменик и постави ремек-дело од венца са његовим ликом, у Скопљу. Као чланица Београдског женског друштва, била је активна и пред Други светски рат и организовала резервну болницу, са 200 кревета, а руководила је радом осталих чланица на помоћи рањеницима. Сви подаци о њој се, током и после Другог светског рата губе. Зна се само да се упокојила 1954. године. Не зна се где је сахрањена. Ни Цону Фротингему ни Даринки Грујић никада у Србији није подигнут споменик. У Београду никада нису добили своју улицу. Данас су у српском народу готово потпуно заборављени.

У НЕДЕЉИ 30. ПО ДУХОВИМА ПРОСЛАВЉАМО:

- 31.(18) Свети мученик Севастијан; Свети Модест и други - Оци
- 01.(19) Свети мученик Бонифатије
- 02.(20) Св. Игњатије Богоносац; Св. Данило II Арх. српски (Претпраз. Рождества)
- 03.(21) Света мученица Јулијана; Свети Петар Кијевски
- 04.(22) Св. великомученица Анастасија
- 05.(23) Светих 10 мученика Критских; Преп. Наум Охридски - Туциндан
- 06.(24) Света преподобномученица Евгенија - Бадњи дан

Свим очевима, сродницима духовним и телесним, кумовима, дедовима, духовницима, свима који су од Бога удостојени одговорности за породичну или неку другу Богом благословену заједницу, желимо мудрости, смирења, снаге и љубави, уз радостан данашњи празник - ОЧЕВЕ!

МАЈКЕ ХРИШЋАНКЕ: ЈЕЛЕНА ЛОЗАНИЋ ФРОТИНГЕМ

На добротворној вечери у Њујорку, Цон Фротингем је упознао Јелену Лозанић, кћер чувеног хемичара и професора Симе Лозанића, која је, са Црвеним крстом, прикупљала помоћ за Србију. Венчали су се у руској цркви у Њујорку и добили кћер Ану. Обучена у српску народну ношњу, Јелена је, на својим излагањима (чак и на излагању председника Вилсона, у америчком Конгресу), приказивала свету страдања Срба у Великом рату, прикупљајући помоћ за пострадале. За своју изузетну борбу и помоћ српском народу, одликована је Орденом белог орла и Орденом Светог Саве. И после рата, предано је прикупљала помоћ за српску ратну сирочад, у Америци, као што је то чинила са мужем, у Француској. Вршила је ову мисију све до смрти, 1972. године.

РАСПОРЕД ПРАЗНИЧНИХ БОГОСЛУЖЕЊА:

СУБОТА, 6. ЈАНУАР - БАДЊИ ДАН

- 09:00 Света Литургија
- 17:00 Велико повечерје са јутрењем у наставку
- 24:00 Прва Божићна Литургија

НЕДЕЉА, 7. ЈАНУАР - БОЖИЋ

- 09:00 Друга Божићна Литургија
- 17:00 Празнично бденије

ПОНЕДЕЉАК, 8. ЈАНУАР - САБОР ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

- 09:00 Света Литургија
- 17:00 Празнично бденије

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Тираж: 1000 примерака.